

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ГРОМАДСЬКА СПІЛКА «ХАРКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОНСОРЦІУМ»
КЗ «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ»
КВНЗ «ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХАРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«НАРОДНА УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ

Освіта збереже Україну!

Матеріали І Всеукраїнських Прокопенківських читань

(10 червня 2022 року)

м. Харків

Головний редактор:

БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

АСТАХОВА Катерина – доктор історичних наук, професор, ректор Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»;

БЄЛОВА Людмила – доктор соціологічних наук, професор, директор ННІ «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, президент громадської спілки «Харківський університетський консорціум»;

БАШКІР Ольга – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки, голова РМУ ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БЕРЕЖНА Світлана – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ГОЛОБОРОДЬКО Костянтин – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ДОВЖЕНКО Тетяна – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкового навчання ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЛУК'ЯНОВА Лариса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України;

ПОКРОЄВА Любов – кандидат педагогічних наук, доцент, ректор КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;

ПОНОМАРЬОВА Галина – доктор педагогічних наук, професор, ректор КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»;

ПОНОМАРЬОВА Наталія – доктор педагогічних наук, професор, декан фізико-математичного факультету ХНПУ імені Г. С. Сковороди ;

ЦАПКО Алла – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЧЕРНІКОВА Інна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ШАПОВАЛОВА Олена – начальник редакційно-видавничого відділу ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 6 від 15 червня 2022 року)*

Освіта збереже Україну! : матеріали I Всеукраїнських Прокопенківських читань, Харків, 10 черв. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2022. – 399 с.

У збірнику відображено тези I Всеукраїнських Прокопенківських читань, присвячених ушануванню пам'яті доктора педагогічних наук, професора, академіка Національної академії педагогічних наук України, заслуженого працівника народної освіти України, Почесного громадянина м. Харкова Прокопенка Івана Федоровича. Він містить роздуми і спогади, пов'язані з постаттю великого педагога сучасності, його думками про націєтворчу місію Вчителя, роль педагогічних університетів як унікальних освітньо-виховних і культурно-духовних центрів підготовки вчителів.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ Мамотенко А.В., Комісова Т.Є.	211
МАГІСТЕРСЬКА ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ Мармаза О. І.	215
ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ Масюк О. М., Титаренко Л. І.	221
СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ДО РОЗРОБКИ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ Москаленко В.В.	225
РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ Мірошніченко В. І.	229
СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ УМІНЬ ШКОЛЯРІВ Носова В.В.	232
ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ Олефіренко Н. В., Андрієвська В. М.	236
СУЧАСНІ МУЗЕЇ І ОСВІТА: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ Олефіренко Н.В., Пономарьова В.К.	240
ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ ДОСЯГНЕННЯ ЯКОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ Олійник О.М.	245
ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІКИ Олійник Ю.О., Мельникова О.В.	250
МЕТОДИЧНА РОБОТА ЯК СКЛАДОВА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ Остапенко А.С.	257
ФОРМУВАННЯ МЕДІАОСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ Остапенко Л.П.	265
ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІЇ ВИЩОЇ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ У ЗВО КНР Пей Чжиюн, Цінъ Шен	269
«СРОДНА ПРАЦЯ» ТА СЕНС ЖИТТЯ ІВАНА ПРОКОПЕНКА Плахтєєва В.І.	272
ПЛАТФОРМА ГУГЛ КЛАС ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА Погорєлова Т.Ю.	275
БІОЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ Пінський О.О., Глуховецька В.В.	280

СУЧАСНІ МУЗЕЇ І ОСВІТА: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Олефіренко Н.В.

доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри інформатики
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

м. Харків, Україна, e-mail: olefirenkonn@gmail.com

Пономарьова В.К.

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта (Інформатика)

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

м. Харків, Україна, e-mail: vladaponomarova@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6928002>

У сучасному світі за різними оцінками створено та працюють понад сорок тисяч різноманітних музеїв, які виконують багато різних функцій: зберігають культурно-історичні і природничо-наукові цінності, накопичують та поширюють знання через вивчення і демонстрацію унікальних пам'яток культури [1]. Усвідомлення освітнього потенціалу музеїв стало свого часу основою формування музейної педагогіки, а зараз існуюча музейна база може стати важливим засобом реалізації нової освітньої парадигми, мета якої формування нового покоління освічених, всебічно розвинених, здатних до творчості та інновацій особистостей [2].

Разом із тим, для того, щоб музеї якнайповніше могли розкрити та реалізувати свій освітній потенціал, вони також потребують оновлення всіх напрямів роботи: пошукової (збір матеріалів відповідно до профілю музею на основі вивчення джерел); фондової (організація збиральницьких експедицій, комплектація фондів); експозиційної (виготовлення матеріалів допоміжного фонду (фото, схем тощо); вивчення зібраного матеріалу, забезпечення фіксації наукової інформації про матеріал, облік; створення пересувних виставок, стаціонарних експозицій); екскурсійної (організація екскурсій, проведення освітніх заходів в музеї; висвітлення та популяризація роботи музею, підготовка екскурсіводів, лекторів) [1].

З точки зору музейної педагогіки сучасні музеї мають урахувати:

- нові вимоги до проєктування та оформлення музейного простору.

Сучасний музей потребує сучасного дизайну та таких рішень, які інтегрують знання, враження, образи, емоції тощо. Так, у Національному музеї в місті Кракові (Польща) експозиції мають особливе освітлення, розташовані на однотонному тлі, що дає змогу акцентувати увагу на об'єкті. Дуже багато показників, текстів із приємним для ока шрифтом, з двома мовами, що дає змогу дійсно розуміти задум та ідею. Що не менш важливо, представлені роботи виконані також сучасними майстрами (див. рис. 1).

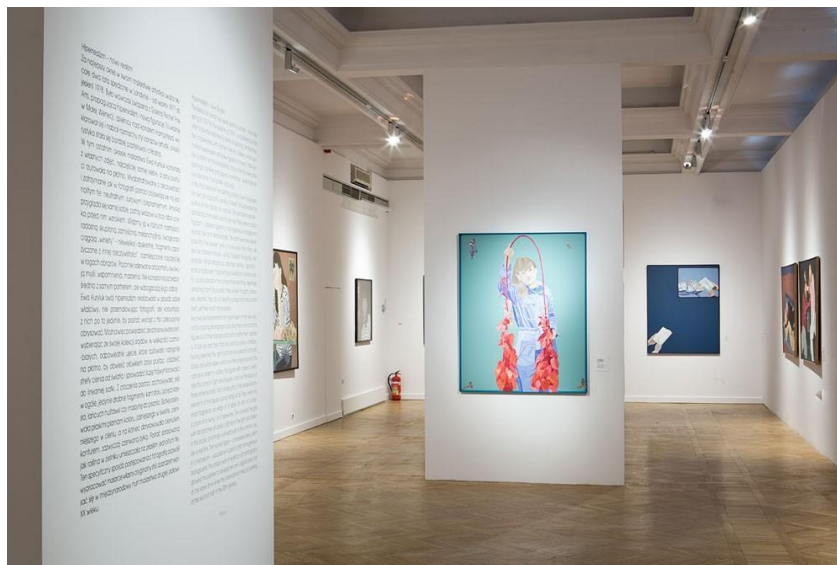

Рис.1. Оформлення залу Національного музею у м. Кракові (Польща).

- наявність відкритих просторів (Open Space) для діяльності відвідувачів. Так, наприклад, у Ландау-центрі (Центрі інтерактивної науки при Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, Україна) усім відвідувачам напряму доступний великий перелік експонатів та надається можливість вільної взаємодії з ними (див. рис. 2).

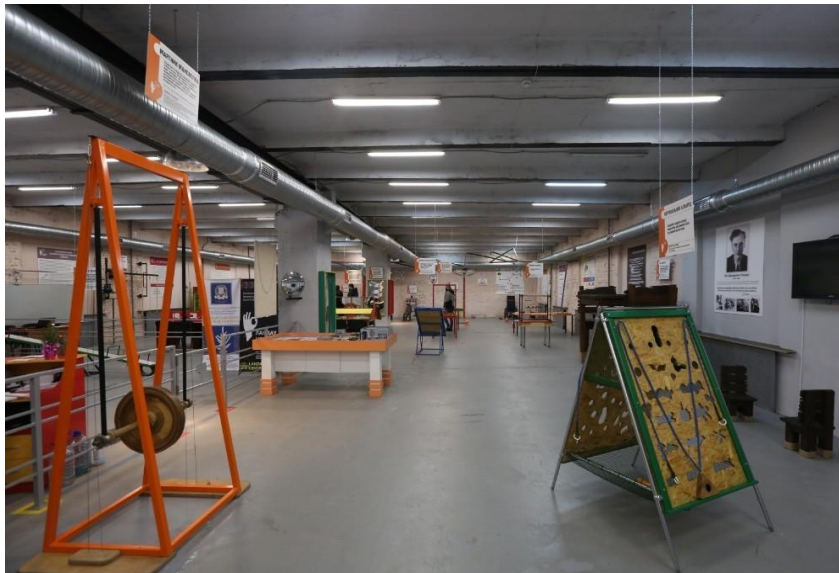

Рис.2. Зал Ландау-центру (м. Харків, Україна).

- необхідність розвитку інфраструктури – вільного доступу до інтернету, обладнаних приміщень для індивідуальної і групової роботи, музейних кафе, тематичних крамниць тощо.

- потреби та особливості різних вікових категорій відвідувачів. Гнучкість у побудові експозиційної діяльності, в екскурсійній роботі з огляду на потреби відвідувачів є запорукою як популярності музею, так і результативності його діяльності. Наприклад, у Харківському художньому музеї (Україна) відвідувачам пропонуються різноманітні програми екскурсій, спектр яких дозволяє задовольнити різні вікові потреби та інтереси гостей (див. рис. 3).

ХАРКІВСЬКИЙ ХУДОЖНИЙ МУЗЕЙ Харків, вул. Жан-Міранського 11 Пн 11:00 до 17:40 Вт вихідний

Музей пропонує наступні екскурсії:

Оглядова екскурсія:
Вітчизняне мистецтво XVI - поч. XX ст. (Знайомство з експозицією та історією колекції музею)

Західноєвропейське мистецтво XV - XIX століть
Фарфор XVII - поч. XX ст. Німеччини, Австрії, Франції, Росії, Англії, Данії

Народне мистецтво Слобожанщини

Тематичні екскурсії:

- Види та жанри образотворчого мистецтва
- Іконопис у збірні музею
- Мистецтво XVIII століття
- Мистецтво українського часу
- Твори художників-портретистів у колекції музею
- Твори І.Рєпіна в колекції музею
- Майстри українського пивзаку
- Мистецтво кін. XIX – поч. XX століть
- Твори з колекції П.І.Харитоненка у збірні музею
- Портрет у колекції музею
- Тарас Шевченко – художник
- Харківська художня школа

А також екскурсій по діючим тимчасовим виставкам.

Рис. 3. Пропозиції Харківського художнього музею (м. Харків, Україна).

- використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій

у всіх видах діяльності. Наприклад, у Музеї Тадеуша Костюшка (м. Краков, Польща) допомогою сучасних технологій дуже багато видів взаємодії з експонатами: від інтерактивних карт до візуальних, звукових та тактильних ефектів (див. рис. 4).

Рис. 4. Експозиція Тадеуша Костюшка (м. Краков, Польща).

- віртуалізацію музейної діяльності. Як свідчить музейний досвід, презентація музеїв в інтернеті не знижує, а навпаки, посилює інтерес до їх відвідування. Наприклад, всесвітньо відомий музей Лувр має власний інтернет- сайт [3], через який можна відвідати його онлайн через 3D-екскурсію, купити квитки, подивитися, як доїхати, спланувати маршрут, адже є і карта музею (див.рис. 5).

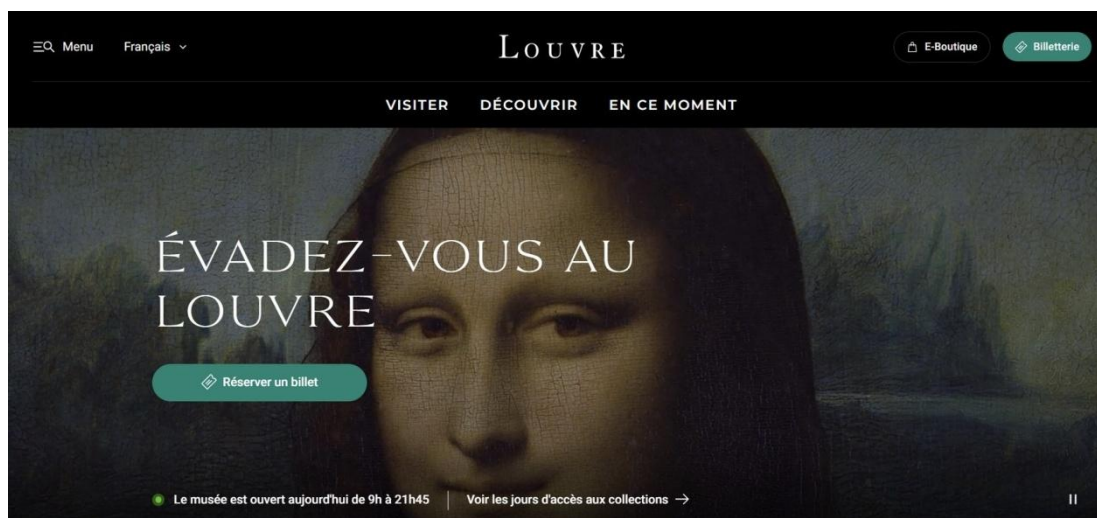

Рис. 5. Головна сторінка сайту Лувру (м. Париж, Франція).

Таким чином, майбутнє музеїв збігається із загальносвітовою тенденцією розвитку освіти, яка базується на інноваційному середовищі – сучасному, відкритому, безпечному та зручному, творчому, цифровізованому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пономарьова Н. О., Гуліч О. О. Можливості музейної педагогіки у підготовці майбутніх учителів фізики, математики, інформатики. *«Інформаційні технології в освітньому процесі»* : матер. наук.-практ. інт.-конф. Чернігів : ЧОШПО імені К.Д. Ушинського, 2020. С. 72–75.

2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 10.05.2022 р.).

3. Louvre. URL: <https://www.louvre.fr/> (дата звернення: 10.05.2022 р.).